

МИХАИЛО ОБРЕНОВИЋ

1823 – 1868

Историјски архив Београда

Издавач

Историјски архив Београда
Палмира Тољатија 1
Београд

За издавача

Мр Драган Гачић

Аутори

Јелена Јовановић
Тијана Ковчић
Јелена Николић

Дизајн

Александар Лазовић

Техничка подршка

Бојан Коцев

Тираж

500

Штампа

Pressia

CIP - Каталогизација у публикацији -
Народна библиотека Србије, Београд

321.61:929 Обреновић Михаило

ЈОВАНОВИЋ, Јелена, 1973-

Михаило Обреновић : 150 година од убиства кнеза / Јелена Јовановић,
Тијана Ковчић, Јелена Николић. - Београд : Историјски архив Београда, 2018
(Београд : Pressia). - 10 стр. : илустр. ; 20 см

Тираж 500.

ISBN 978-86-80481-44-9

1. Ковчић, Тијана, 1978- [аутор]

а) Обреновић, Михаило, српски кнез (1823-1868)

COBISS.SR-ID 264542732

МИХАИЛО ОБРЕНОВИЋ

150 година од убиства кнеза

У Београду, јуна 2018.

Михаило Обреновић (1823–1868)

Кнез Михаило Обреновић,
ИАБ, ЗФ

Михаило Обреновић рођен је септембра 1823. године у Крагујевцу, као други син кнеза Милоша и кнегиње Љубице. По Милошевој абдикацији и након смрти прворођеног брата Милана, Михаило је из Влашке, преко Цариграда, стигао у Србију како би наследио кнежевско достојанство. До доласка у земљу власт је преузело Прво намесништво (1839–1840) које су чинили Аврам Петронијевић, Јеврем Обреновић и Тома Вучић Перишић.

Михаилова прва владавина била је краткотрајна (1839–1842) и испуњена политичким борбама између обреновићеваца и уставобранитеља, присталица Карађорђевића. У тој борби превагу су однели уставобранитељи предвођени Томом Вучићем Перишићем. Михаило је био принуђен да 1842. бежи из Србије у Беч код оца.

Своје дане прогонства провео је путујући по Европи. Светоандрејска скупштина (1858) означила је крај владавине кнеза Александра Карађорђевића и повратак на престо Милоша Обреновића. По очевој смрти, септембра 1860. године, отпочела је друга владавина кнеза Михаила.

Престоница модерне српске државе

Циљеви Михаилове политике били су борба за национално ослобођење, јачање законитости, развој државне власти, смањење сиромаштва, ублажавање страначких несугласица.

Током своје друге владавине кнез је донео низ закона којима је ојачао државно законодавство (закони о Савету, Народној скупштини, народној војсци, порезу на иметак...). Образована је народна војска, ојачан рад владе коју је дуги низ година водио истакнути политичар и творац „Начертанија“, Илија Гарашанин.

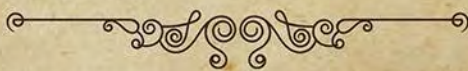
Владао је апсолутистички, сматрајући да је владалац битан чинилац за успостављање законитости, а самим тим и за напредак државе и њеног становништва.

Михаило је у Србију донео атмосферу европских дворова и церемонијала. Године 1841. преместио је престоницу из Крагујевца у Београд. За његове владавине у Београду је започета регулација вароши, подигнуте су значајне грађевине, почела је са радом прва приватна штампарија, основана је прва ботаничка башта, отворено је прво забавиште, запловио је први српски пароброд „Делиград“, одржане су прве коњичке трке, постављени поштански сандучићи и штампане прве поштанске марке, отворена је кафана „Три шешира“... Законом из 1863. основана је Велика школа, претече Београдског универзитета, а њено седиште налазило се у новосаграђеном здању капетана Мише Анастасијевића.

Капетан Мишино здање, ИАБ, ЗФ

Српска застава на Калемегдану

На спољном плану, Михаило је заслужан за образовање првог балканског савеза ради рата са Турцима. Савез је формиран склапањем уговора са Црном Гором (1866), Грчком (1867), Румунијом (1868), бугарским револуционарним комитетима и Народном странком Ј. Ј. Штросмајера.

Рањавање српског дечака на Чукур чесми јуна 1862. године, довело је до сукоба београдских Срба и Турака и бомбардовања Београда са Калемегдана. Кнез Михаило овај догађај искористио је за своје циљеве. Захваљујући међународном посредовању Турци су напустили преосталих 6 градских утврђења у Србији (Ужице, Соко, Београд, Шабац, Смедерево и Кладово).

На свечаности која је 6/19. априла 1867. одржана на Калемегдану прочитан је ферман султана Абдула Азиса о уступању градова кнезу и српској војсци. Али Риза паша уручио је Михаилу кључеве града Београда, а на бедемима Калемегдана, поред турске, завијорила се и српска застава. Исте године Михаило је посетио Цариград како би изразио захвалност султану.

Манифестација Дани Београда одржава се сваког априла у знак сећања на овај догађај.

Кнез Михаило са својом свитом у Цариграду, ИАБ, ЗФ

Михаило и Јулија

Михаило Обреновић упознао је у Бечу грофицу Јулију Хуњади са којом се венчао 1853. године у тамошњој руској капели. До доласка у Србију живели су на породичном имању Иванка, у близини Братиславе. Кнегињино неверство довело је до развода брака 1865. године који је обављен у тишини и даље од јавности. Кнез Михаило поклатио је Јулији палату у Бечу и утврђену годишњу ренту.

Михаило и Јулија нису имали деце. Кнез је пре брака са Јулијом, 1849. године, из везе са Словенком Маријом Бергхауз, добио ванбрачног сина Велимира. Отац је бринуо о њему без намере да га укључи у наследство престола. Велимир Теодоровић умро је у Минхену 1898. године, оставивши сву своју имовину српској држави. Михаилова жеља, да се након несрећног брака, ожени својом блиском рођаком Катарином Константиновић, унуком Јеврема Обреновића, изазвала је негодовање јавности па и смену председника владе Илије Гарашанина 1867. године. Кнежеви женидбени планови прекинути су убиством у Кошутњаку.

Кнез Михаило Обреновић,
ИАБ, ЛФ ВВ

Кнегиња Јулија Хујади Обреновић,
ИАБ, ЛФ ВВ

Убиство кнеза

Кнез Михаило Обреновић убијен је 29. маја/10. јуна 1868. у Кошутњаку, током шетње са својим ађутантом Светозаром Гарашанином, и рођакама Томанијом Обреновић, Анком и Катаринином Константиновић. Том приликом убијена је и Анка, ћерка Томанијина. Главни организатори атентата били су браћа Радовановић, Коста, Павле и Ђорђе. Завереницама је изречена смртна казна, а међу оптуженима нашли су се и Ненадовићи, рођаци породице Карађорђевић. Кнез Михаило сахрањен је у Саборној цркви у Београду. Престо је наследио Милан Обреновић, а до његовог пунолетства земљом је владало Друго намесништво (1862-1872). Чинили су га Миливоје Петровић Блазнавац, Јован Ристић и Јован Гавриловић.

Кошутњак, место убиства кнеза Михаила Обреновића,
приватна збирка

Попис ствари у којима је убијен кнез Михаило

Наместнику Књажеска достоинства – господину Миливоју Блазнавцу

Пошто је дело са оним зликовцима, кад су Светлог Књаза Михаила М. Обреновића III у Кошутњаку мучки убили свршено у том што су главне коловође и убице по правди поубијани, то Вам шиљем оне ствари блаженопочившег Књаза у којима је погинуо и то: капут, панталоне, прслук, кошуљу, гаће, штафлетне, рукавице, хозентрегере, мараму вратну, мараму џепну, тозлуке, ко[...] подвезице, сат сребрн, ланац златан [...] на ланцу, крст златан на ланцу, 4 дугмета за кошуљу, илајник за цигаре и три цигаре у њему, перорез, 2 мала календар[а] на немецком језику и 3 цванцика новаца. Исто тако шиљем Вам и три револвера са којима су зликовци Књаза убили и то Лазара Марића, Косте Радовановића и Станка Богића; Борђа Радовановића, IV убице револ[вер] са којим је на остале пуцао, није дошао до руку власти пошто га је негде затурио и ствар на том је остала.

У исто време шиљем Вам и два куршум[а] који су, и то један из тела убијеног Књаза, а један из тела госпођице Катарине извађени, с молбом да ове ствари примити лично изволите – па ако са другим списком [...] закључите, – да се оне међу проче знаменитости (музеју) учисле, онда нека тако и буде; у противном пак поступку ја ћу [...] да проче ствари Његовој Свет[лости] Милану Обреновићу IV предати по свом [...] – а реверс ствари да ми повратите, на предају да вратим Кнезу, као што је предњенаређење. О овом поред осталог и пресудом наређено.

7. јулија 1868. год.

У Београду

Вама понизан

/Концепт/ИАБ, УГБ, 1868, К 1143, 442

Сећање

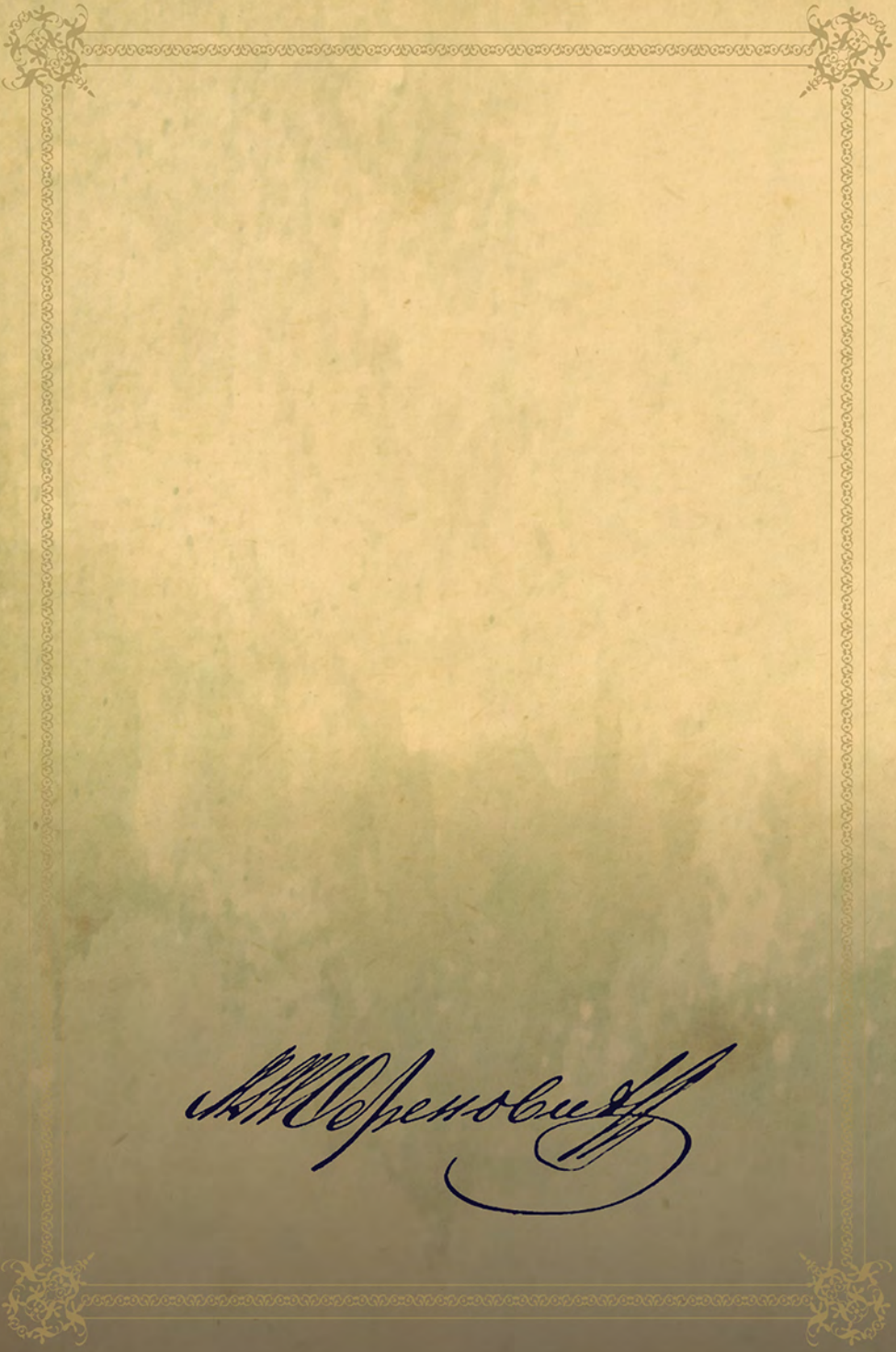
Споменик кнезу Михаилу Обреновићу,
ИАБ, ЗФ

Споменик кнезу Михаилу, дело италијанског вајара Енрика Пација, подигнут је 1882. године на Позоришном тргу, данашњем Тргу републике. Свечано откривање споменика уприличено је поводом проглашења Краљевине Србије. Посвећен је трагично настрадалом кнезу али и ослобођењу Србије од турске власти. Подигнута кнежева рука уперена је ка Босни, још неослобођеној српској области. Главна и једна од најлепших улица престонице данас носи име кнеза Михаила у знак сећања на великог владара.

Грб Милоша Обреновића, рад Драгомира Ацовића,
ИАБ, Легат Драгомира Ацовића

М.М. Серенович